

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Ģimenes Lietas Un Mantojums](#) > [Laulības Šķiršana Un Laulāto Atšķiršana](#) > [Italy](#)

Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Saturu nodrošina

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Likumā ir izvirzīti juridiskie nosacījumi laulības šķiršanai (sk. 2. sadaļu). Lai tiesa varētu izdot laulības šķiršanas rīkojumu, tai ir jāpārliecinās, ka minētie juridiskie nosacījumi ir izpildīti.

Šāda pārbaude jāveic pat tad, ja abi laulātie ir iesnieguši kopīgu laulības šķiršanas pieteikumu. Laulāto vienošanās kā tāda nav pietiekams pamats laulības šķiršanai, tāpēc faktiski Itālijā nepastāv laulības šķiršana, pusēm vienojoties, — pirms tiesa apstiprina laulības šķiršanu, tai vienmēr ir jānoskaidro fakti, kuri ir pieteikuma pamatā.

Ja laulība ir noslēgta saskaņā ar Civilt kodeksu, tā tiek izbeigta ar laulības šķiršanu, bet gadījumā, ja puses ir laulājušās baznīcā, to atbilstoši registrējot dzimtsarakstu nodaļā, laulības šķiršana izbeidz laulības civiltiesisko spēku. Tiesvedībā jāpiedalās prokuroram.

Tiesību avoti: 1970. gada 1. decembra Likums Nr. 898, kas grozīts ar 1978. gada 1. augusta Likumu Nr. 436, 1987. gada 6. marta Likumu Nr. 74 un 2015. gada 6. maija Likumu Nr. 55.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Katrs laulātais var iesniegt laulības šķiršanas pieteikumu, pamatojoties uz kādu no turpmākajiem apsvērumiem:

1) ja pēc laulību noslēgšanas otram laulātajam ar galīgo spriedumu ir piespriests sods par īpaši smagu noziegumu, ko tas paveicis vai nu pirms, vai pēc laulību noslēgšanas, proti:

- mūža ieslodzījums vai ieslodzījums uz laiku, kas pārsniedz 15 gadus, kuru var veidot vairāku spriedumu summārais ieslodzījuma laiks, par tīšiem nodarījumiem, izņemot politiskos nodarījumus vai nodarījumus, kas paveikti "īpašu morālo vai sociālo vērtību" vārdā (*motivi di particolare valore morale e sociale*);

- brīvības atņemšanas sods par incestu (Kriminālkodeksa 564. pants) vai dzimumnoziegumiem atbilstoši 609. *bis* (dzimumvardarbība), 609. *quater*, 609. *quinquies* vai 609. *octies* pantam (iekļauti ar 1996. gada 15. februāra Likumu Nr. 66);

- brīvības atņemšanas sods par dēla vai meitas slepkavību vai par laulātā vai dēla, vai meitas slepkavības mēģinājumu;

- brīvības atņemšanas sods, ja persona atzīta par vainīgu divās vai vairākās apsūdzībās par smagu miesas bojājumu nodarīšanu, ģimenes uzturēšanas pienākumu nepildīšanu, sliktu apiešanos ar ģimeni vai nepilngadīgām personām vai neatbilstošu ietekmi uz personām, kuru garīgā rīcībspēja ir ierobežota, uz laulātā vai bērnu rēķina, izņemot gadījumus, kad laulības šķiršanas pieteicējs arī ir sodīts kā nodarījuma līdzdalībnieks, vai gadījumus, kad laulātie ir atsākuši kopdzīvi;

2) gadījumos, ja:

- otrs laulātais ir attaisnots par incesta vai dzimumvardarbības nodarījumiem, kas uzskaitīti 1) punkta b) un c) apakšpunktā, ja tiesa uzskata, ka atbildētājs nevar turpināt ģimenes dzīvi vai atgriezties ģimenē;

- laulātie ir atšķirti vai nu pēc savstarpējas vienošanās, vai arī pēc vienas puses pieteikuma turpmāk minēto nepārtraukto laika periodu:

1. vismaz 12 mēnešus, kopš pāris vērsās tiesā laulāto atšķiršanas procesā;
2. 6 mēnešus, ja atšķiršana notikusi pēc savstarpējas vienošanās — arī tad, ja par apstrīdētu spriedumu ir panākts mierizlīgums;
3. vai 6 mēnešus no atšķiršanas vienošanās ietvaros noteiktā apliecinātā datuma, ja vienošanās ir panākta sarunās, kurās piedalījās jurists, vai no datuma, kad sagatavots akts, kurā izklāstīta atšķiršanas vienošanās, kas noslēgta civilstāvokļa aktu registratora klātbūtnē;

- kriminālprocess saistībā ar kādu no nodarījumiem, kas uzskaitīti 1) punkta b) un c) apakšpunktā, ir ticis izbeigts noilguma dēļ, taču šķiršanās procesā tiesa uzskata, ka nodarījums pēc būtības citkārt būtu izraisījis kriminālatbildību;

- kriminālprocess par incestu ir izbeigts, konstatējot, ka kriminālatbildība nav iestājusies, jo rīcība nav izraisījusi “publisku rezonansi”;

- otrs laulātais, kas ir ārvalstu valstspiederīgais, ir panācis, ka ārvalstī laulība ir atzīta par neesošu vai šķirta, vai ir stājies citā laulībā ārvalstī;

- starp laulātajiem nav bijusi dzimumdzīve;

- viens no laulātajiem ir oficiāli mainījis dzimumu — šādā gadījumā pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt gan tā persona, kura ir mainījusi dzimumu, gan arī otrs laulātais.

Kopumā, izņemot “krimināltiesību” situācijas (kurās papildus spriedumiem par smagiem nodarījumiem ietilpst arī situācijas, kad persona ir attaisnota, pamatojoties uz samazinātas atbildības apsvērumiem, gadījumi, kad nodarījumam iestājies noilgums, kā arī incesta gadījumi, kuros trūkst objektīvā kriminālatbildības nosacījuma), iespējamie laulības šķiršanas iemesli ir šādi: laulāto atšķiršana; ārvalstī otra laulātā panākta laulības atzīšana par neesošu vai laulības šķiršana vai otra laulātā stāšanās jaunā laulībā ārvalstī; dzimumdzīves neesība starp laulātajiem un dzimuma maiņa.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Laulības šķiršanas apstiprināšana ietver šādas darbības.

Pirmkārt, tiek izbeigtas laulības attiecības — abas puses atgriežas neprecētas personas statusā un var atkārtoti precēties.

Sieviete zaudē vīra uzvārdu, ja viņa to bija pievienojusi savējam; taču pēc pieprasījuma tiesa var ļaut sievietei saglabāt vīra uzvārdu papildus savējam, ja tiek pierādīts, ka tas ir viņas vai bērnu interesēs tādu iemeslu dēļ, kuri ir pelnījuši aizsardzību.

Šķiršanās nesaraug radniecības saites un — konkrēti — neatceļ aizliegumu stāties laulībā ar bijušā laulātā tuvu radnieku tiešā līnijā (Civilkodeksa 87. panta 4. punkts).

Ārvalstu izcelsmes laulātie nezaudē laulībā iegūtu pilsonību.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Šķiršanās dēļ tiek atcelts likumā noteiktais kopīgās mantas princips (*comunione legale*, kas ietver visus pirkumus, kurus laulātie kopīgi vai atsevišķi ir veikuši laulības laikā, izņemot personisko mantu, kas uzskaitīta Civilkodeksa 179. pantā), kā arī jebkāds fonds, kas papildus izveidots ģimenes vajadzībām (*fondo patrimoniale*). Taču šāds fonds saglabājas, līdz bērni, ja tādi ir, sasniedz pilngadību. Šķiršanās neietekmē kopīpašumu, uz ko attiecas citas vienošanās (*comunione ordinaria*, piem., attiecībā uz priekšmetiem, kas iegādāti pirms laulībām

pro rata vai laulības laikā, ja laulību laikā tika paredzēts, ka laulāto manta tiek nodalīta (*separazione dei beni*)), — saikne attiecībā uz šāda veida kopīpašumu var tikt izbeigta, ja viens no laulātajiem iesniedz šādu pieteikumu.

Vecāks, kas dzīvo kopā ar nepilngadīgu bērnu, var saņemt tiesības turpināt dzīvot laulāto iepriekšējā dzīvesvietā, ja bērna interesēs ir turpināt dzīvot šajā dzīvesvietā.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Tiesa, kas apstiprina laulības šķiršanu, lemj par kopīgu aizgādību pār nepilngadīgiem bērniem; tikai ārkārtas gadījumos bērna aizgādības tiesības tiek piešķirtas tikai vienam vecākam. Tiesa nosaka arī kārtību attiecībā uz laiku, ko nepilngadīgais bērns pavada kopā ar vecāku, ar kuru tas nedzīvo kopā, sniedz norādījumus attiecībā uz bērna īpašuma pārvaldību, kā arī nosaka bērnu uzturlīdzekļu apmēru, ko otram vecākam ir pienākums katru mēnesi maksāt tam vecākam, kurš dzīvo kopā ar bērnu.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Apstiprinot laulības šķiršanu, tiesa pēc puses pieteikuma izdod rīkojumu, ar ko nosaka, ka puse, kurai nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai kura objektīvu iemeslu dēļ nevar tos iegūt, saņem no otras puses regulārus uzturlīdzekļu maksājumus. Pienākums maksāt uzturlīdzekļus beidzas, ja saņēmējs atkārtoti stājas laulībā. Ja abas puses tam piekrīt, uzturlīdzekļus var izmaksāt vienā reizē, nododot īpašumtiesības uz īpašumu laulātajam, kuram jāsaņem līdzekļi (detalizētāku informāciju skatiet sadaļā “[Uzturlīdzekļu prasības — Itālija](#)”).

Laulātais, kas atšķiršanas gadījumā vai pēc laulības šķiršanas neveic uzturlīdzekļu maksājumus, pārkāpj ģimenes uzturēšanas pienākumu (Kriminālkodeksa 570. pants).

Pastāv arī citas sekas. Laulātajam, kas ir šķīries, taču nav atkārtoti stājies laulībā un kam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus, ir tiesības arī uz daļu no atlaišanas pabalsta, kas tiek izmaksāts otram laulātajam. Bijušā laulātā nāves gadījumā pārdzīvojušajam bijušajam laulātajam ir tiesības saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju vai daļi šādu pensiju ar pārdzīvojušo laulāto no vēlākas laulības, kā arī saņemt maksājumu no mirušā bijušā laulātā īpašuma, ja viņam vai viņai ir finansiālas grūtības. Ar likumu ir atļauts arī laulātajam, kuram jāsaņem uzturlīdzekļi, registrēt sprieduma hipotēku vai pieprasīt, lai tiktu izņemta tā bijušā laulātā manta, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam “laulāto atšķiršana”?

Laulāto atšķiršana nozīmē, ka saskaņā ar likumu tiem vairs nav pienākuma dzīvot kopā. Tikai faktiskai laulāto atšķiršanai nav seku (izņemot situācijas, kas radušās pirms 1975. gada 22. maija Reformu likuma Nr. 151).

Laulāto atšķiršana laulāto attiecības neatceļ, bet pavājina tās.

Par laulāto atšķiršanu var lemt tiesa, bet puses var par to arī savstarpēji vienoties.

Tiesību avoti: materiālās tiesības ir paredzētas Civill kodeksā (150. pantā un turpmākajos pantos; par mantojuma jautājumiem skatiet 548. un 585. pantu).

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Lai varētu īstenot laulāto atšķiršanu, t. i., atšķiršanu ar tiesas rīkojumu, ir jākonstatē, ka laulātie vairs nespēj dzīvot kopā.

Ja izpildās šis nosacījums, tiesa pēc viena laulātā pieprasījuma izdod atšķiršanas rīkojumu, pat ja tas ir pretrunā otra laulātā vēlmēm.

Izņēmuma gadījumos tiesa var arī uzlikt atbildību par atšķiršanu vienam laulātajam — tam ir tiesiskas sekas saistībā ar uzturlīdzekļu piešķiršanu atšķiršanas laikā un pēc laulības šķiršanas, kā arī attiecībā uz mantojuma tiesībām. Tiesvedībā piedalās prokurors.

Laulāto atšķiršana saskaņā ar savstarpēju vienošanos ir balstīta uz norunu starp laulātajiem, taču tā stājas spēkā

vienīgi tad, kad to ir apstiprinājusi tiesa, kas ir atbildīga par to, lai laulāto savstarpējās norunas atbilstu ģimenes primārajām interesēm. Īpaši gadījumos, ja norunas attiecībā uz bērnu aizgādību un atbalstīšanu neatbilst bērnu interesēm, tiesa atkārtoti izsauc puses un pieprasa ieviest vajadzīgās izmaiņas. Ja puses nepilda norādījumus, tiesa var atteikties apstiprināt atšķiršanu.

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Personiskās attiecības. Laulāto atšķiršana (ar tiesas rīkojumu vai pēc savstarpējas vienošanās) atceļ jebkāda veida palīdzības pienākumus, kas saistīti ar kopdzīvi. Atšķiršana atceļ arī paternitātes prezumpciju. Sieva nezaudē vīra uzvārdu, ja viņa to ir pievienojusi savējam, taču pēc vīra pieprasījuma tiesa var viņai liegt tā izmantošanu, ja tas var vīram radīt būtisku kaitējumu. Tāpat tiesa var ļaut sievietei neizmantojot vīra uzvārdu, ja tas varētu viņai kaitēt.

Īpašumtiesības uz kopīpašumu. Kopīpašums tiek likvidēts, kad tiek paziņots par viena laulātā prombūtni vai izsludināšanu par mirušu, laulības atzīšanu par neesošu, laulības šķiršanu vai laulības civiltiesisko seku pārtraukšanu, laulāto atšķiršanu, īpašuma juridisko atšķiršanu, izmaiņām laulāto attiecībās, par ko panākta savstarpēja vienošanās, vai ja viens no laulātajiem tiek atzīts par bankrotējušu.

Laulāto atšķiršanas gadījumā laulāto kopīpašums tiek likvidēts, kad tiesa atļauj laulātajiem dzīvot šķirti vai arī no dienas, kad protokolu par laulāto atšķiršanu, par ko puses savstarpēji vienojušās, paraksta tiesas priekšsēdētājs (ar nosacījumu, ka protokols tiek apstiprināts). Rīkojumu, ar kuru laulātajiem tiek atļauts dzīvot šķirti, nosūta civilstāvokļa aktu registram kopīpašuma likvidēšanas registrācijai.

Vecāku atbildība. Tiesa, kas apstiprina atšķiršanu, lemj par aizgādību pār nepilngadīgajiem bērniem un nosaka bērna uzturēšanas apmēru, kuru maksāšana ir tā vecāka pienākums, kas nedzīvo kopā ar nepilngadīgo bērnu, vai — izņēmuma gadījumā, kad aizgādības tiesības tiek piešķirtas vienam vecākam, — tā vecāka pienākums, kam aizgādības tiesības netiek piešķirtas. Izlemjot jautājumu par tiesībām dzīvot ģimenes mājoklī, prioritāras tiesības ir tam vecākam, kurš dzīvo kopā ar bērnu (detalizētāku informāciju skatiet sadaļā "[Vecāku atbildība — Itālija](#)").

Uzturēšanas piešķiršana. Ja tas tiek pieprasīts, tiesa piešķir laulātajam, kas nav atbildīgs par atšķiršanu, tiesības saņemt no otra laulātā uzturēšanas, ja viņam vai viņai nav pietiekamu pastāvīgu iztikas līdzekļu. Laulātajam, kam ir šāda vajadzība, joprojām ir tiesības saņemt uzturēšanas, t. i., fiksētu summu, kas nepieciešama iztikai, pat tad, ja viņš vai viņa ir atbildīgs par atšķiršanu (detalizētāku informāciju skatiet sadaļā "[Uzturēšanas — Itālija](#)").

Laulības šķiršanas gadījumā ir skaidri noteikts, ka bijušajam laulātajam maksājamo uzturēšanas korekcija inflācijas dēļ notiek automātiski; tiesu praksē šāda korekcija tiek pārņemta arī attiecībā uz atšķirtajiem laulātajiem.

Tiesas rīkojumā ietvertie pasākumi attiecībā uz aizgādību pār bērniem, kā arī attiecībā uz bērniem un laulātajam maksājamo uzturēšanas summas aprēķinu vēlāk var tikt grozīti. Ja uzturēšanas maksājumi netiek veikti, tas uzskatāms par pārkāpumu saskaņā ar Kriminālkodeksa 570. pantu.

Atšķiršana ar atbildību vai bez tās. Atšķirtiem laulātajiem, kas nav atbildīgi par atšķiršanu, saglabājas tādas pašas mantojuma tiesības kā laulātajiem, kuri nav atšķirti.

Laulātajam, kas ir atbildīgs par atšķiršanu, ir tiesības vienīgi uz uzturēšanas no mirušā laulātā īpašuma un tikai tādā gadījumā, ja mantojuma procesa laikā tam ir bijušas tiesības uz uzturēšanas maksājumiem no mirušā laulātā (Civilkodeksa 548. un 585. pants).

Citas sekas. Neizpildes gadījumā ar atšķiršanas rīkojumu tiek piešķirtas tiesības registrēt sprieduma hipotēku; un pēc tās personas pieteikuma, kurai ir šādas tiesības, tiesa var izdot rīkojumu izņemt atbildīgā laulātā līdzekļus vai izdot rīkojumu par ieturējumu no algas.

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam “laulības atzīšanas par spēkā

neesošu”?

Saskaņā ar Civilkodeksa 117. pantu un turpmākajiem pantiem laulību var pasludināt par spēkā neesošu vairākos atšķirīgos gadījumos. Spēkā neesības jautājums vislabāk izskatāms, apsverot spēkā neesības pamatojumu un katrā gadījumā piemērojamo regulējumu.

Laulība nav spēkā, ja to atceļ saistībā ar kādu no likumā noteiktajiem trūkumiem, taču uz minēto trūkumu var atsaukties vienīgi tad, ja prasība tiek ierosināta tiesā.

Laulības atzīšanas par neesošu prasību nevar nodot mantiniekiem, izņemot gadījumu, ja tiek jau gatavots spriedums. Tiesvedībā jāpiedalās prokuroram.

Tiesību avoti: materiālās tiesības ir ietvertas Civilkodeksa 117.-129. *bis* pantā.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība var būt spēkā neesoša kāda no turpmāk uzskaitītajiem apsvērumiem dēļ (Civilkodeksa 117. pants un turpmākie panti):

- 1) viens no laulātajiem, stājoties laulībā, vēl ir bijis citā laulībā — spēkā neesība ir galīga un neatsaucama; pieteikumu var iesniegt jebkurš no laulātajiem, tiešais augšupējais radnieks, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses;
- 2) *impedimentum criminis* — laulība ir noslēgta starp diviem cilvēkiem, viens no kuriem ir bijis notiesāts par otra laulātā iepriekšējā laulātā slepkavību vai slepkavības mēģinājumu, — spēkā neesība ir galīga un neatsaucama, un to var pieprasīt jebkurš no laulātajiem, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses;
- 3) laulību nevar noslēgt, ja viens no laulātajiem cieš no psihiskas saslimšanas; rīkojumu, ar ko tiek pasludināta šāda saslimšana, var izdot pat pēc laulību noslēgšanas, ja tiek pierādīts, ka saslimšana jau ir pastāvējusi laulību noslēgšanas brīdī; laulību var apstrīdēt aizgādnieks, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses;
- 4) vienam no laulātajiem ir bijusi ierobežota garīgā rīcībspēja (*incapacità naturale*); laulību var apstrīdēt laulātais, kas, lai arī nav atzīts par rīcībnespējīgu, pierāda, ka tas laulību noslēdzis, atrodoties ierobežotas garīgās rīcībspējas stāvoklī; pieteikumu iesniegt nevar, ja laulātie ir dzīvojuši kopā ilgāk par gadu, kopš pieteicējs ir atguvis garīgo rīcībspēju;
- 5) viens no laulātajiem bija nepilngadīgs; pieteikumu var iesniegt jebkurš no laulātajiem, prokurors vai vecāki; nepilngadīgā tiesības iesniegt pieteikumu izbeidzas gadu pēc pilngadības sasniegšanas;
- 6) ir pastāvējusi asinsradniecības, radniecības, adopcijas vai paternitātes saikne; šādu apsvērumu dēļ laulības atzīšanu par spēkā neesošu var pieprasīt jebkurš no laulātajiem, prokurors vai cita persona, kurai ir atbilstošas likumiskās intereses, izņemot gadījumu, ja kopš laulību noslēgšanas ir pagājis viens gads vai vairāk un ja laulību atļauju būtu iespējams saņemt, neraugoties uz šādu saikni;
- 7) spaidi, bailes un kļūda — piekrišana saņemta, piemērojot spaidus, vai arī dota aiz sevišķi lielām bailēm, kas radušās tādu notikumu dēļ, kurus laulātais nav spējis kontrolēt, vai laulībā stājušies nepareizā persona, vai arī ir ieviesusies kļūda attiecībā uz otra laulātā būtiskiem personiskajiem priekšnosacījumiem saskaņā ar Civilkodeksa 122. pantu; pieteikumu var iesniegt tas laulātais, kura piekrišana ir bijusi nepilnīga, pamatojoties uz kādu no minētajiem apsvērumiem, izņemot gadījumus, ja puses ir dzīvojušas kopā vienu gadu pēc tam, kad ir izbeigušies vardarbības draudi vai bailu izraisītājs, vai arī pēc tam, kad tika konstatēta kļūda;
- 8) simulācija — laulības spēkā esību var apstrīdēt jebkurš no laulātajiem, ja laulība noslēgta, vienojoties par to, ka netiks pildīti no tās izrietošie pienākumi vai izmantotas no tās izrietošās tiesības. Atzīšanas par neesošu pieteikums jāiesniedz viena gada laikā kopš laulību noslēgšanas; lietu ierosināt nevar, ja laulātie pēc laulību noslēgšanas ir dzīvojuši kopā kā vīrs un sieva, pat ja tas ir ildzis tikai īsu brīdi.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Ja laulātie ir rīkojušies labticīgi (t. i., tie nav zinājuši par šķēršļiem laulību noslēgšanas brīdī), laulība uzskatāma par spēkā esošu, līdz tā tiek atzīta par neesošu, savukārt atzīšana par neesošu ir spēkā vienīgi no brīža, kad par to ir izdots rīkojums ("šķīetamās laulības" princips (*matrimonio putativo*)). Laulībai, kas atzīta par spēkā neesošu, ir spēkā esošas laulības juridiskās sekas attiecībā uz jebkuru no bērniem pat tad, ja abi laulātie nav rīkojušies labticīgi.

Tiesa var arī noteikt, lai viens no laulātajiem ne ilgāk par trim gadiem veic regulārus maksājumus otram laulātajam, ja tam trūkst vajadzīgo iztikas līdzekļu un ja tas nav atkārtoti stājies laulībā.

Ja tikai viens no laulātajiem ir rīkojies labticīgi, laulība ir spēkā vienīgi tiktāl, cik tas attiecas uz šo laulāto un bērniem. Laulātajam, kas rīkojies Jaunprātīgi, tiek uzlikts pienākums maksāt godīgu atlīdzību, kas atbilst uzturlīdzekļiem par trim gadiem, kā arī turpināt maksāt uzturlīdzekļus, ja citai personai nav uzlikts pienākums nodrošināt uzturlīdzekļus.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēršoties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Ar 2014. gada 12. septembra Dekrētlikumu Nr. 132, kas tika pārveidots par 2014. gada 10. novembra Likumu Nr. 162, Itālijas valdība paredzēja divas jaunas alternatīvas procedūras, kurās nav iesaistītas tiesas:

1) puses jurista klātbūtnē (ar prokurora iepriekšēju apstiprinājumu vai atļauju) var sagatavot sarunu līgumu (*convenzione di negoziazione assistita*), tādējādi izmantojot iespēju miermīlīgi atrisināt savu strīdu ārpustiesas ceļā, saņemot juristu palīdzību. Šāda iespēja ir pieejama laulātajiem, kuri vēlas vienoties par atšķiršanu, pārtraukt savas laulības civiltiesiskās sekas vai to šķirt, vai arī mainīt savas atšķiršanas vai laulības šķiršanas noteikumus, pat tad, ja laulātajiem ir nepilngadīgi bērni vai pilngadīgi bērni ar smagu invaliditāti, vai finansiāli atkarīgi pilngadīgi bērni. Šādā veidā laulātie var izvairīties no tiesas procesa sākšanas (sk. 2. un 6. pantu);

2) ja laulātajiem nav nepilngadīgu bērnu vai pilngadīgu bērnu ar smagu invaliditāti, vai finansiāli atkarīgu pilngadīgu bērnu, laulātajiem ir nesen dota iespēja civilstāvokļa aktu registrētāja klātbūtnē vienoties par savas laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas, vai laulības civiltiesisko seku pārtraukšanas apstiprināšanu vai to atšķiršanas vai laulības šķiršanas nosacījumu grozījumiem (12. pants).

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Šajā jautājumā pastāvošā kārtība ir pilnīgi mainīta ar 2022. gada 10. oktobra Likumdošanas dekrēta Nr. 149 3. panta 33. punktu, ar kuru Civilprocesa kodeksā ir iekļauta IV. *bis* sadaļa (noteikumi par tiesvedību attiecībā uz personām, nepilngadīgajiem un gimenēm).

Šo grozījumu rezultātā Civilkodeksa III nodaļā ir ieviesta jauna II iedaļa, kas attiecas uz tiesvedību par laulāto atšķiršanu, laulības šķiršanu vai laulības civiltiesisko seku pārtraukšanu, registrētu partnerattiecību izbeigšanu un vecāku atbildības īstenošanas regulējumu, kā arī attiecīgo nosacījumu grozījumiem.

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 473. *bis* 1. pantu, ja vien likumā nav noteikts citādi, pieteikums ir jāiesniedz Personu, nepilngadīgo un gimeses lietu tiesā (*Tribunale per le persone, per i minorenni e le famiglie*), kura lēmumu pieņem koleģiāli; tomēr lietu var sagatavot izskatīšanai un izskatīt arī deleģēts kolēģijas loceklis. Teritoriālā jurisdikcija ir bērna pastāvīgās dzīvesvietas tiesai, ja tiesvedībā ir jāveic pasākumi attiecībā uz nepilngadīgu bērnu; visos pārējos gadījumos ir piemērojami vispārīgie noteikumi par teritoriālo jurisdikciju un tātad kompetentās tiesas noteikšanas kritērijs ir atbildētāja dzīvesvieta (Civilprocesa kodeksa 473. *bis* 11. pants). Ja atbildētājs nav atrodams vai dzīvo ārvalstī, jurisdikcija ir prasītāja dzīvesvietas tiesai vai, ja prasītājs dzīvo ārvalstī, lietu var izskatīt jebkura Itālijas tiesa.

Iesniegtajā pieteikumā jāiekļauj:

1. tās tiesas nosaukums, kurai pieteikums iesniegts;
2. prasītāja un atbildētāja vārds, uzvārds, dzimšanas vieta un datums, valstspiederība, dzīvesvieta, domicils vai uzturēšanās vieta un nodokļu maksātāja identifikācijas numurs, tā pati informācija par pušu kopīgajiem nepilngadīgajiem bērniem, pilngadīgajiem finansiāli atkarīgajiem bērniem un bērniem ar smagu invaliditāti, kā arī par pārējām personām, uz kurām attiecas konkrētie pieteikumi vai tiesvedība;
3. juridiskā pārstāvja vārds, uzvārds un nodokļu maksātāja identifikācijas numurs, kā arī norāde par pilnvaru;
4. pieteikuma priekšmets;
5. skaidrs un kodolīgs pieteikuma pamatā esošo faktu un tiesisko apstākļu izklāsts, kā arī prasījums;
6. saraksts, kurā uzskaitīti pierādījumi, uz ko prasītājs vēlas atsaukties, un dokumenti, ko viņš pievieno lietas materiāliem.

Ja pastāv cita tiesvedība, kas pilnībā vai daļēji attiecas uz to pašu vai saistītiem pieteikumiem, pieteikumā jānorāda arī tas. Pieteikumam ir jāpievieno visu minētajā tiesvedībā jau veikto pasākumu, to vidū pagaidu pasākumu, kopija.

Pieteikumam un aizstāvības argumentu izklāstam vienmēr jāpievieno 473. *bis* 12. panta trešajā daļā minētie dokumenti, proti,

1. nodokļu deklarācijas par pēdējiem trim gadiem,
2. dokumentāri pierādījumi par lietu tiesībām uz registrētu nekustamo īpašumu un kustamo īpašumu, kā arī kapitāla daļām,
3. bankas pārskati un finanšu pārskati par pēdējiem trim gadiem.

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 473. *bis* 49. panta noteikumiem pieteikumā par laulāto atšķiršanas procesa sākšanu puses var arī lūgt laulības šķiršanu vai laulības civiltiesisko seku pārtraukšanu un celt ar to saistītas prasības. Šādi iesniegtie pieteikumi ir pieņemami pēc tam, kad ir beidzies likumā šim nolūkam paredzētais termiņš, un pēc tam, kad spriedums par laulāto atšķiršanu ir kļuvis galīgs.

Pieteikums kopā ar tajā minētajiem dokumentiem ir jāiesniedz kompetentajā tiesā.

3 dienu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas priekšsēdētājs ieceļ referentu, kuru var deleģēt izskatīt lietu, un ieplāno pirmo tiesas sēdi, uz kuru pusēm jāierodas, kā arī nosaka termiņu, līdz kuram atbildētājam ir jāiestājas lietā, kam jānotiek vismaz 30 dienu pirms tiesas sēdes. Ja atbildētājs ir garīgi slims vai rīcībnespējīgs, priekšsēdētājs ieceļ īpašu aizbildni.

Maksimālais laiks starp pieteikuma iesniegšanas dienu un tiesas sēdi ir 90 dienu.

473. *bis* 51. pants reglamentē procedūru, kas attiecas uz pušu iesniegtiem kopīgiem pieteikumiem.

Ar 473. *bis* 47. pantā minēto tiesvedību saistīts kopīgs pieteikums jāiesniedz jebkuras puses dzīvesvietas vai domicila tiesā. Pusēm pieteikums ir jāparaksta, un tajā jāiekļauj arī sīka informācija par ienākumiem un aktīviem pēdējo trīs gadu laikā un pušu sedzamajiem izdevumiem, kā arī nosacījumiem, kas saistīti ar pēcnācējiem un ekonomiskajām attiecībām. Ar pieteikumu puses var arī pilnīgi vai daļēji reglamentēt savas mantiskās attiecības. Ja tās vēlas izmantot iespēju aizstāt tiesas sēdi ar rakstveida piezīmju iesniegšanu, tām tas ir jāpieprasa pieteikumā, norādot, ka tās nevēlas samierināties, un iesniedzot 473. *bis* 13. panta trešajā daļā minētos dokumentus. Pēc dokumentu iesniegšanas priekšsēdētājs ieplāno tiesas sēdi, kurā lietas dalībniekiem jāierodas pie tiesneša referenta, un noorganizē dokumentu nosūtīšanu prokuroram, kurš sniedz savu atzinumu ne vēlāk kā trīs dienas pirms tiesas sēdes dienas. Tiesas sēdē tiesnesis, uzklaušījis puses un ņēmis vērā viņu vēlmi nesamierināties, nodod jautājumu lēmuma pieņemšanai. Tiesnesis vajadzības gadījumā vienmēr var pieprasīt paskaidrojumus un lūgt puses iesniegt 473. *bis* 12. panta trešajā daļā minētos dokumentus. Kolēģija izdod rīkojumu, ar kuru tā apstiprina vai ņem vērā pušu vienošanās. Ja vienošanās ir pretrunā bērnu interesēm, tā izsauc puses, norādot izdarāmos grozījumus, un neatbilstīga risinājuma gadījumā noraida pieteikumu tā esošajā redakcijā. Ja tiek iesniegts kopīgs pieteikums grozīt nosacījumus, kas attiecas uz vecāku atbildības īstenošanu attiecībā uz bērniem un bērniem vai pusēm sniedzamo finansiālo ieguldījumu, priekšsēdētājs ieceļ referentu, kurš pēc prokurora atzinuma saņemšanas ziņo slēgtā apspriedē. Tiesnesis izdod rīkojumu pusēm ierasties personīgi, ja tās to kopīgi pieprasa vai ja ir vajadzīgi paskaidrojumi par ierosinātajiem jaunajiem nosacījumiem.

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Ir iespējams saņemt juridisko palīdzību (*patrocinio a spese dello Stato*), tādējādi nodrošinot juridisko pārstāvniecību, nesedzot jurista izmaksas un citas tiesas izmaksas. Juridiskā palīdzība ir pieejama arī ārvalstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi uzturas Itālijā. Atbilstības nosacījumi atrodami 1990. gada 30. jūlija Likumā Nr. 217 un faktu lapā par juridisko palīdzību. Pieteikumi par juridiskās palīdzības piešķiršanu iesniedzami atbilstošajā advokātu asociācijā (*consiglio dell'ordine degli avvocati*); skatīt advokātu asociāciju tīmekļa vietnes (piem., Romas advokātu asociācija) un Tieslietu ministrijas tīmekļa vietni.

Tiesību avoti: 1990. gada 30. jūlija Likums Nr. 217, kas grozīts ar 2001. gada 29. marta Likumu Nr. 134.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Laulāto atšķiršanas, laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu rīkojumus ir iespējams pārsūdzēt. Tos pārsūdz, iesniedzot pieteikumu, kurā jābūt ietvertai Civilprocesa kodeksa 342. pantā noteiktajai informācijai.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Lēmumus, kas kādā dalībvalstī pieņemti pirms 2022. gada 1. augusta, pārējās dalībvalstīs īsteno saskaņā ar vienotajiem atzīšanas noteikumiem, kas paredzēti Regulā (EK) Nr. 2201/2003 ("Brisele IIa"). Lēmumus, kas pieņemti pēc 2022. gada 1. augusta, ES dalībvalstīs atzīst saskaņā ar pēc tam pieņemto 2019. gada 25. jūnija Regulu (ES) 2019/1111 par jurisdikciju, lēmumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par bērnu starptautisko nolaupīšanu ("Brisele IIb").

Saskaņā ar šīm abām regulām spriedumu atzīšana laulības lietās ir automātiska. Laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas un laulības atzīšanas par neesošu lēmumus, kurus izcelsmes dalībvalstī vairs nav iespējams pārsūdzēt, īsteno kopā ar attiecīgo apliecību, neprasot atjaunināt civilstāvokļa aktu registra ierakstus dalībvalstī, kurai izteikts lūgums. Arī ārpustiesas vienošanās laulības lietās (piemēram, sarunu līgumus, kas noslēgti tās procedūras beigās, kura paredzēta 2014. gada 12. septembra Dekrētlikumā Nr. 132, kas pārveidots par 2014. gada 10. novembra Likumu Nr. 162) Eiropas Savienībā īsteno, ievērojot regulu "Brisele IIb".

Jebkura ieinteresētā puse var lūgt pasludināt, ka ārvalsts spriedums ir jāatzīst vai nav jāatzīst; atzīšanas atteikuma iemesli ir skaidri un visaptveroši paredzēti piemērojamajā regulā. Prasība tiesas pieteikuma veidā (*ricorso*) ir jāierosina apelācijas instances tiesā (*corte di appello*) pēc teritoriālās piekritības vietā, kurā nolēmums izpildāms, saskaņā ar Itālijas nacionālajām tiesībām. Tiesa bez kavēšanās, vai nu uzklaustot, vai neuzklaustot otru pusi, pieņem lēmumu, un par to tiek paziņots pieteicējam. Saskaņā ar 30. *bis* pantu 2011. gada 1. septembra Likumdošanas dekrētā Nr. 150, kas grozīts ar Likumdošanas dekrētu Nr. 149/2022, tiesvedība notiek slēgtā sēdē bez otras puses klātbūtnes.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Nolēmumu, kas pieņemts slēgtā sēdē, var pārsūdzēt 60 dienu laikā pēc rīkojuma izsniegšanas.

Savukārt šāda iebilduma rezultātā pieņemto nolēmumu var pārsūdzēt Kasācijas tiesā (sk. regulas pielikumus).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Itālija piedalās Regulā (ES) Nr. 1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas

piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai ("Roma III"). Laulības šķiršanas un laulāto atšķiršanas tiesvedībā, kas attiecas uz situācijām, kurām piemīt ārvalstu elementi, piemēro tos tiesību aktus, kurus puses izvēlējušās saskaņā ar regulas 5., 6. un 7. panta noteikumiem, bet, ja izvēle nav izdarīta, tad piemēro tos tiesību aktus, ko nosaka pēc 8. pantā paredzētajiem piesaistes faktoriem. Ir jāņem vērā minētajā regulā paredzētie vienotie ierobežojumi ārvalstu tiesību aktu piemērošanai.

31. pantā 1995. gada 31. maija Likumā Nr. 218, ar ko reformē Itālijas starptautiskās privāttiesības un kas grozīts ar Likumdošanas dekrētu Nr. 149/2022, un kas ir piemērojams, kad nav piemērojamas ES vienotās starptautiskās privāttiesības, arī ir atsauce uz visiem Regulas (ES) Nr. 1259/2010 noteikumiem un ir noteikts, ka puses var noteikt piemērojamos tiesību aktus, savstarpēji rakstiski vienojoties minētās regulas 5. panta nozīmē, un ka tos var noteikt arī tiesvedības laikā līdz brīdim, kad beigusies pirmā tiesas sēde, uz kuru pusēm jāierodas, un to var darīt pat ar protokolā ierakstītu paziņojumu, ko snieguši laulātie vai nu personīgi, vai ar īpaša juridiskā pārstāvja starpniecību.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsaukmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

■ Lapa atjaunināta: 11/12/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.